

Aradi Vilma, színésznő, sz. 1878. aug. 7-én, *Aradszentmártonban*. Színpadra lépett 1897-ben, *Leszkay* Andrásnál.

Arandó és Miranda, az elmúlt század első évtizedéből nyomtatásban is ránkmaradt kisszámú színművek egyike. Szerzője Eöry Szabó Gábor, egy »fegyverre-kellett fő *Hadnagy*«, ki 1810. elejéről keltezi az előszót, de mint maga írja: »gyenge tehetségének eme első zsengéje már 1807-ben kész volt«. — A mű alcíme: *A szerencsétlenséget követi a szerencse*. Vig-játék Három felvonásban. Veszprémben nyomtatott Számmer Klára priv. könyvnyomtatóné betűivel, 1810.

»**Aranjuezi** (ejtsd aránhuezi) szép napok.« Szállóigévé lett idézet *Schiller*: »Don Carlos« c. szmüvéből: *Die schönen Tage von Aranjuez sind nun zu Ende*. (I. felv. 1. jel.)

Aranka György (zágoni), író, az erdélyi királyi tábla ülnöke; sz. 1737. szept. 15. *Széktézsvárosban*, megh. 1817. márc. 11. *Marosvásárhelyen*. 1766-ban Bécsbe utazott, Mária Terézia királynónél kihallgatáson volt és nyugalmasabb tiszti állást kért az eddiginél. Székely Dávid ítélőmester mellett volt igató. Ekkor az erdélyi királyi táblához számfölötti ülnökül neveztek ki, majd Marosvásárhelyen bíró lett. Az 1791-iki erdélyi országgyűlésen ő alapította meg az *Erdélyi Nyelvmívelő Társaságot*. Franciából lefordította *Fenouillet Falbair* 5 felv. színjátékát, az *Ujmóái gonosztevő, a fiú szeretetnek jeles példája* c.-t (1791-ben), amelyet 1785-ben báró *Wesselényi* Zsuzsanna is átültetett magyarra *Gályarab* címmel. Mindkét fordításban bemutatott *Pesten*, 1793. jan. 25-én.

Aranyember. Dráma 5 felv., írta: *Jókai* Mór (hasonló c. regényéből). Első előadása 1884. dec. 3. volt a Nemzeti Színházban, ezzel a szereposztással: Teréza: *Jászai*, Timár Mihály: *Nagy Imre*, Noémi: *P. Márkus* Emilia, Brazovics: *Szigeti* József, Zsófia: *Szathmáryné*, Kadisa: *Körösmezei*, Athália: *Helvey* Laura, Krisztyán Tódor: *Náday* Ferenc és Timea: *Fáy* Szeréna. 50-ik előadása: 1890. máj. 18.

100-ik előadása: 1903. febr. 19. 150-ik előadása: 1912. jan. 15. volt. *Új betanulással*: 1915. dec. 21.—1925. szept. haváig — négy évtizeden keresztül — 213 előadást ért meg. 1925. szept. 11-én ismét új betanulással, új rendezéssel került színre. Teréza *Jászai* Mari volt ekkor is. *Kiss* Ferenc játszotta Timár Mihályt; a többi szereplők: Brazovics: *Rózsahegyi* Kálmán, Krisztyán Tódor: *Uray* Tivadar, Ali Csorbadzsi: *Bartos* Gyula, Kadisa: *Abonyi* Géza, Fabula: *Pataki* József, Csajkás tiszt: *Pethes* Sándor, Timea: *Ággy* Erzs, Noémi: *Somogyi* Erzs, Athália: *Környei* Paula, Zsófia: *Iványi* Irén. Felújították ismét 1926. jún. 5-én is, ekkor új szereplők voltak: *Rózsahegyi* Marica és *Lehotay* Árpád. — Vidéki színpadokon sorrendben ezeken a helyeken került bemutatásra: *Győrben* 1885. jan. 3-án volt első előadása, a címszerepben *Fenyvesi* Emil, Noémi: *Arday* Ida, Timea: *Réthy* Fanny, Teréza: *Breznayné*, Athália: *Törökne*, Krisztyán: *Hevesi*. — *Szegecén*: 1885. jan. 9-én. Timár: *Somló*, Athália: *Hunyady* Margit, Timea: *Hubay* Aranka, Noémi: *Ditróné*, Teréza: *Lászné*, Brazovics: *Szathmáry*, Krisztyán: *Kulányi*. — *Szatmárott*: 1885. jan. 17-én. Krisztyán: *Csiszér* Kálmán, Timár: *Geröffy* Andor, Noémi: *Szabó* Ilka. — *Kolozsvárt*: jan. 31-én, először. Noémi: *Gerő* Lina, Timea: *Nagy* Ibolyka, Athália: *Meagyaszay* Evelin, Timár: *E. Kovács* Gyula, Krisztyán: *Nadányi*. — *Pécsett* ugyanezen hónapban. Aranyember: *Somogyi*, Teréza: *Somogyiné*, Noémi: *Araai* Emilia, Timea: *Bodrogi* Lina, Krisztyán: *Gyöngyi* Izsó, Brazovics: *Ferenczi*, Trikálisz: *Dálnoki*. Ugyanez év február havában *Kassán* és *Székesfehérvárott*: (itt Timár: *Miklósi*, Noémi: *Dombayné*, Krisztyán: *Dombay*, Kadisa: *Egri*). — *Eperjesen* ugyanez év húsvétvasárnapján; *Nagyváradon* július 14-én; *Tatán* szintén július havában; *Kecskeméten* októberben adták. — Angolra Agnes *Kennard* fordította le 1888-ban. — *Bécsben* 1885. febr. 28. (An der Wien), *Prágában* 1885. jún. 6-án, *Sarajevóban* 1885. dec. havában került színre. Szerb nyelvre lefordította Gyorgyics *Mita*.

Aranyhattyu. Régi vendéglő volt *Pesten* a *Fekete Sas* utcában, ahol 1828-